ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№11
2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 310 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o‘rni 24
Abdullayeva Ma’sudaxon Abdubannayevna

Bo‘lajak informatika o‘qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari 27
Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich

Oliy ta’lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati 30
Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi

Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o‘rgatish metodikasi 34
Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi

Maktabda fizika fanini o‘qitishda innovatsion yondashuv 38
Alinazarova Mahfuza

Tasavvufdagi “komil inson” konsepsiyasining hozirgi ta’lim tizimida shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv sifatida talqini 43
Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o‘g‘li

Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar 48
Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna

Robototexnika fanini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta’limni tashkil etish 53
Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich

Xalqaro baholash dasturlarida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining o‘qish savodxonligini baholash bo‘yicha jahon tajribasi 58
Ergasheva S. T.

Boshlang‘ich ta’limda tabiiy fanlar orqali o‘quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish 61
Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati 64
Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi

Bo‘lajak texnologik ta’lim o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish 68
Hojikarimova Gulasal Tadjialiyevna

Xorijiy talabalarga o‘zbek tilini o‘rgatishda elektron platformalar yaratish 71
Jo‘rayeva Matluba

Bo‘lajak o‘qituvchilar uchun raqamli ta’lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari 74
Komilova Z. X.

O‘qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati 80
M. Yu. Mahkamova

Psixologiya fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari 86
Madazizova Dilfuza Raxmatullayevna

Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes 90
Madina Tilavova

Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar 94
N. O. Saidova

Tibbiyot oliy ta’lim muassasalarida radiologiya fanini o‘qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli 99
Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna

Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta’limdagi roli 103
Ochilova Dilbar Isroilovna

Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi 108
Oripova Zilola

Ingliz tilini o‘qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi 113
Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi

Oliy ta‘lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari 118
Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich

Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta’siri 122
Qurbanova Ilmira Alisher qizi

Blended Learning 125
Quvandikova Xadicha

Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish 129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li

"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish 135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna

Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli 140
Rustamova Nodira Rustamovna

Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari 145
Sitora Toshmatova

STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati 149
Tashibekova Munojat Xoshimovna

Musiqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi 153
Toshpulatova Saida Kuzibaevna

Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish 158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi

Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools 161
Ulasheva Lobar

Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish 164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna

Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari 169
Xakimova Sarvinoz Sharifjon qizi

Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar 173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li

Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi 176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich

Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati 182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna

Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri 185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi

Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi 189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna

Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам 193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна

Структура и стратегии развития предметных компетенций 197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна

Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития 203
Раупова Шохида Ахроровна

Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы 207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна

Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы 211
Сулейманова Нилуфар Камиловна

O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni 214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi

Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari 218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi

Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari 221
Abdusalimova Shaxnoza Qduratullayevna

Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari 224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari 229
Abirova Umida Nazarovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari....232
Adhamova Diyora Sanjar qizi

Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy 239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich

Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati....244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich

Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari 248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi

Axborotning gnoseologik mohiyati....256
Kamolova Munojatxon Jaloldinovna

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari 259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna

Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari....262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich

Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi....267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna

Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv 271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi

O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida)....274
S. Sh. Azamatova

Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari 277
Salayeva Aziza Muhammatmurot qizi

Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari....282
Xolova Mohigul Shavkatovna

Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish....287
Xudoyberganov Atham

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish....291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi

Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление 295
Кадирова Наргиза Азаматовна

Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка) 298
Мамырбаева Дина

Структура и стратегии развития предметных компетенций 304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна

MAKTAB TA’LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

O‘ZBEKISTONDA YOSHLARNI IJTIMOIY-PEDAGOGIK HAMKORLIKDA TARBIYALASHDA “UZLUKSIZ MA’NAVIY TARBIYA KONSEPSIYASI”NING USTUVOR VAZIFALARI

Abirova Umida Nazarovna
“Oriyental” universiteti
“Uzluksiz ta’lim pedagogikasi” kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekistonda yoshlar tarbiyasini ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasi” asosida takomillashtirish masalalari yoritilgan. Unda milliy g‘oya negizida tarbiya jarayonini milliy–zamonaviy, ilmiy–texnologik yondashuv asosida isloh qilish zarurligi asoslab berilgan. Maqolada eski, umumiy va samarasiz yondashuvlardan voz kechib, shaxsning tayanch kompetensiyalari, fazilatlari va ma’naviy qadriyatlari asosida yangi tizimni shakllantirish tamoyillari ko‘rsatib o‘tilgan. Shuningdek, “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasi”ni amalga oshirish bosqichlari hamda oila, mahalla va ta’lim muassasalari o‘rtasidagi ijtimoiy-pedagogik hamkorlikni takomillashtirish yo‘llari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: shaxs, ijtimoiy tarbiya, ta’lim, tarbiya, “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasi”, oila, mahalla, ta’lim muassasasi, ijtimoiylik, ma’naviyat, ma’rifat, hamkorlik, faoliyat, qobiliyat, intizom, jasorat, adolat.

Abstract: This article explores the improvement of youth education in Uzbekistan through social-pedagogical cooperation based on the “Concept of Continuous Spiritual Education.” It emphasizes the need to reform the upbringing system in line with the renewed national idea and modern scientific-technological principles, rejecting outdated and ineffective approaches. The study highlights the importance of forming key competencies, moral qualities, and spiritual values among young people. The stages of implementing the “Concept of Continuous Spiritual Education” and the ways to enhance cooperation between the family, mahalla, and educational institutions are analyzed in detail.

Key words: person, social upbringing, education, “Concept of Continuous Spiritual Education”, family, mahalla, educational institution, society, spirituality, enlightenment, cooperation, activity, ability, discipline, courage, justice.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы совершенствования воспитания молодежи в Узбекистане в условиях социально-педагогического сотрудничества на основе “Концепции непрерывного духовного воспитания”. Раскрывается необходимость реформирования системы воспитания на базе современной национальной идеи, научно-технологических подходов и отказа от устаревших, малорезультативных методов. Особое внимание уделено формированию ключевых компетенций, нравственных качеств и духовных ценностей личности. Также анализируются этапы реализации “Концепции непрерывного духовного воспитания” и пути совершенствования взаимодействия семьи, махалли и образовательных учреждений.

Ключевые слова: личность, социальное воспитание, образование, “Концепция непрерывного духовного воспитания”, семья, махалля, образовательная организация, общество, духовность, просвещение, сотрудничество, деятельность, способности, дисциплина, мужество, справедливость.

KIRISH

Barchamizga ma’lumki, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2019-yil 31-dekabr 1059-sonli qarorida “Uzluksiz ma’naviy tarbiya davlat ta’lim standartlariga muvofiq ta’lim dasturlarini amalga oshiruvchi davlat va nodavlat ta’lim muassasalari; ta’lim sohasida ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshiruvchi ilmiy-pedagogik muassasalar; davlat boshqaruvi organlari, jamoatchilik tashkilotlari, mahalla va oila institutlari orqali joriy

etilishi belgilab qoʻyildi.[1] Qarorga muvofiq, "Uzluksiz maʼnaviy tarbiya konsepsiyasi" toʻrt bosqichni qamrab olishi, yaʼni:

- *birinchi bosqich* – oilalarda (ikki davr: 1-davr – homila davri, 2-davr – bola tugʻilganidan 3 yoshgacha boʻlgan davr);
- *ikkinchi bosqich* – maktabgacha taʼlim 3–6 (7) yoshgacha boʻlgan davr;
- *uchinchi bosqich* – umumiy oʻrta taʼlim tizimida (ikki davr: 1-davr – 7 (6)–10 yosh, boshlangʻich sinf; 2-davr – 11–17 yosh, oʻrta va yuqori sinflar);
- *toʻrtinchi bosqich* – ishlab chiqarishda faoliyat koʻrsatayotgan va band boʻlmagan yoshlar, shuningdek, oʻrta maxsus kasb-hunar, oliy taʼlim muassasalari tizimida (ikki davr: 1-davr – oʻrta maxsus kasb-hunar va oliy taʼlim bilan qamrab olinmagan, shuningdek, ishlab chiqarishda faoliyat koʻrsatayotgan va band boʻlmagan yoshlar – 17–30 yosh; 2-davr – oʻrta maxsus kasb-hunar, oliy taʼlim muassasalarining oʻquvchi-talabalari – 15–22 (24) yosh) ekanligi belgilab qoʻyilgan [1].

Koʻrinib turganidek, ushbu Konsepsiya yuqoridagi hamkorlarning tizimli, ilmiy asoslangan ijtimoiy-pedagogik hamkorligiga tayanishi zarurligini koʻrishimiz mumkin.

Oʻzbekistonda yoshlar tarbiyasini yangilangan milliy gʻoya negizida, milliy–zamonaviy, ilmiy–texnologik asosda isloh qilish, tarbiya sohasida eski – umumiy, mavhum, natijasiz yondashuvdan voz kechib, uni aniq, bugungi talablarga chidamli, tayanch kompetensiyalar va fazilatlar asosida shakllantirish zarur ekanligini koʻrish mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogika fanlari doktori, professor M. Quronov ilmiy rahbarligidagi ishchi guruh tomonidan "Uzluksiz maʼnaviy tarbiya konsepsiyasi" ishlab chiqildi. Konsepsiyaning eksperimental sinovlari Toshkent shahri, Namangan va Samarqand viloyatlari tuman hamda shaharlarida sinovdan oʻtkazildi. 2019-yil 31-dekabr kuni Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1059-sonli "Uzluksiz maʼnaviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida"gi 1059-sonli2 qarori qabul qilindi [3,1].

Tadqiqotimizning mazkur moddasi doirasida biz yuqoridagi huquqiy-meʼyoriy, ilmiy-uslubiy, konseptual asoslarga tayandik. Yaʼni kollejlarda amalga oshiriladigan maʼnaviy–maʼrifiy ishlarni tashkil qilishda mahalla va oila hamkorligida quyidagilarga asoslanildi:

- hamkorlik jarayoni ishtirokchilari harakatlarining ish birligi;
- tarbiyalanuvchiga hurmat va talabning uygʻunligi;
- hamkorlik jarayoni subyektlarining teng huquqliligi va yuksak masʼuliyati; faoliyat jarayonida millat va davlat manfaatlari ustuvorligi;
- hamkorlikning ilmiy asoslanganligi tamoyillari ustuvor masala sifatida koʻrishimiz mumkin.

Konsepsiyada mahalla, maktab va oilalarning tarbiyaviy hamkorligi bolalarning jismoniy, maʼnaviy va ijtimoiy shakllanishini taʼminlash, ularning ilk iqtidori, qiziqishi va aqliy imkoniyatlarini aniqlash, oʻz hatti-harakatlariga javobgarlik hissini tarbiyalash, boʻsh vaqtini toʻgʻri tashkil qilishni oʻrgatish, atrof-muhitga ongli munosabatda boʻlish, doʻstlik, baynalmilallik, vatanparvarlik hislatlarini shakllantirishga qaratilishi koʻzda tutilganligini koʻramiz. Maʼlumki, mazkur Konsepsiyaning maʼnaviy–maʼrifiy jihati, oʻquvchilar maʼnaviy madaniyatini tarbiyalashdagi roli birlamchi ahamiyatga ega. Konsepsiyani shu nuqtai nazardan tahlil qilgach, mahalla, maktab va oilaning maʼnaviy–maʼrifiy hamkorligi predmeti aniqlandi. Masalaga pedagogik yondashuv oilaning maktab bilan maʼnaviy–maʼrifiy hamkorligini yanada mustahkamlashni, buning uchun esa dastlab Sharq, oʻzbek mahallalari va oilalarida kechuvchi tarbiyaviy munosabatlarni qiyosiy oʻrganish zarurligini koʻrsatadi.

Faylasuf olima M. Xolmatova oila va mahallani odamlarning tabiiy, iqtisodiy, huquqiy–maʼnaviy munosabatiga asoslangan birlik deb hisoblaydi. Maʼnaviy munosabatlar deyilganda qoʻshnilar, er-xotin, ota-ona va bolalar oʻrtasidagi mehr-muhabbat, mehr-shafqat, mehr-oqibat, odob-axloq, taʼlim–tarbiya kabi insoniy tuygʻular va talablar tushuniladi. Olima insoniyatning uchinchi ming yilligida jiddiy oʻzgarishlar sodir boʻlganini va buning oilaga taʼsiri katta ekanligini taʼkidlaydi [12,35].

---

1 Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Uzluksiz maʼnaviy tarbiya Konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora tadbirlari toʻgʻrisida"gi 2019-yil 31-dekabr 1059-sonli qarori.

2 Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1059-sonli "Uzluksiz maʼnaviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida"gi 1059-sonli qarori: https://lex.uz/ru/docs/-4676839

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekiston Respublikasida "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi" asosida yoshlarda ijtimoiy kompetensiyalarni takomillashtirishda kuzatish va ko'rsatish, savol-javob, og'zaki bayon, anketa so'rovi hamda tarbiya texnologiyalaridan foydalanildi.

Ijtimoiy pedagogika – har bir o'smirda kelajakka ishonch, madad, kuch–g'ayratni rivojlantiradi. Xalqimizni Vatan, millat, mustaqillik himoyasi yo'lida birlashtiradi, bunyodkor ishlarga safarbar qiladi. Shu bois O'zbekiston xalqini ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayotga eltuvchi "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ni amalga oshirish, milliy g'oyamizni barchaning e'tiqodiga aylantirish, kelajagimiz bo'lgan yoshlar ongiga singdirish eng muhim pedagogik burchimizdir.

O'zbekistonning mustaqil taraqqiyot Harakatlar strategiyasini amalga oshirish – o'zbek xalqining buyuk davlat barpo etish borasidagi maqsad–muddaolarini hal qilish, milliy g'oyamizni har bir o'zbekistonlikning mustahkam e'tiqodiga aylantirish, uni mehnatda, ijodda, kishilar bilan o'zaro munosabatlarda ustuvor namoyon bo'lishiga erishish – asosiy maqsadimizdir.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev yoshlar tarbiyasiga, ayniqsa, qizlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlash masalasiga alohida e'tibor berib, "Oilalarda tibbiy, huquqiy madaniyatni yuksaltirish, kasb-hunar kollejlari, oliy o'quv yurtlarini bitirib chiqayotgan yoshlarimizni, avvalo, qiz bolalarni ish bilan ta'minlash davlat idoralarining birinchi galdagi vazifasi bo'lishi shart" [2, 355]ligini qat'iy vazifa qilib belgiladilar.

Darhaqiqat, "O'zbek mahallalarida tarbiya o'zining murakkab, boy ma'naviy tizimiga ega ekanligi barchamizga ma'lum. Bu tarbiyada gender tamoyili, ya'ni jinsiy xususiyatlarni inobatga olish ham namoyon bo'ladi. Ya'ni o'g'il bolaga bo'lajak uy egasi, urug'–avlod davomchisi va merosxo'r, qiz bolaga esa yigitning yo'ldoshi, bo'lajak ona, uy bekasi deb qaralgan" [13, 89].

O'g'il bolalar tarbiyasida xususiyatlar sal boshqacha bo'lib, bola 1–6 yoshgacha davrda – hokim, otasi – tobe; 7–17 yoshda ota – hokim, o'g'il – tobe; 18 yoshdan so'ng esa ota bolaga do'st va hamkor bo'lishi kerak deb aytish mumkin [14, 46].

Konsepsiyani amalga oshirish Dasturining 49-bandida "O'g'il bolalarda ona Vatanga muhabbat, milliy g'oyaga sadoqat, mardlik, jasorat, fidoyilik, halollik, rostgo'ylik, hojatbarorlik, vijdonlilik, vazminlik, yigitlik g'ururi, or–nomus, mehr–oqibatlilik kabi fazilatlar, tadbirkorlik va oilaparvarlik malakalarini shakllantirishga qaratilgan treninglar dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish" belgilangan.

Dasturning 50-bandida esa "Qiz bolalarda ona Vatanga muhabbat, milliy g'oyaga sadoqat, mehnatsevarlik, jonkuyarlik, oilaparvarlik, ibo, hayo, nafosat, did–farosat, qanoat, vafodorlik, mehribonlik, rahmdillik, kamtarlik, ziyraklik, mehmondo'stlik, bolajonlik, murosalilik, orastalik, saranjomlik, xushmuomalalik, pazandalik malakalarini shakllantirishga qaratilgan treninglar dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish" belgilangan [3, 1].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning mazmun–mohiyatini oila, ta'lim muassasasi va mahalla mas'ullarining ongiga singdirish ta'lim–tarbiyaning turli uslub, vosita va shakllari orqali amalga oshirilishi shart. Ular orqali yoshlarga to'g'ri yashashni, salbiy illatlarga murosasiz bo'lishni va erkin fikrlashni, tayanch ijtimoiy kompetensiyalarni o'rgatish zarur.

Takliflar:

Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasining har bir bosqichini uzviy va izchillik bilan amalga oshirish zarur.

Barchamizga ma'lumki, bugungi kunda ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning uzluksizligini ta'minlashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ga asoslangan holda o'quvchilar ongiga milliy tarbiya va ma'naviy fazilatlarni singdirishni uzluksiz tarzda olib borish samarali natija beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi. Xalq so'zi, 2017-yil 23-dekabr, № 258 (6952), 5-bet.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1059-sonli qarori. "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida". 2019-yil 31-dekabr.
3. Mustaqillik: Izohli ilmiy-ommabop lug'at. – T.: "Sharq", 1998. – 320 b. – 115-bet.
4. Inomova M. O. Oilada bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari: Ped. fanl. dokt. ... diss. – T.: 1998. – 34 bet.
5. Umarov H., Haydarov Q., Xoliqov M. Xalq rasm-rusumlari. – T.: G'. G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyotining Samarqand bo'limi, 1991. – 8-bet.
6. Alimov U. Fazilatli avlod. – Toshkent: "Muharrir", 2019. – 42 b.
7. Quranbayev Q. Q. Talabalarning ma'naviy-ijtimoiy faolliklarini rivojlantirishning pedagogik asoslari. – Toshkent, 2000. – 4 bet.
8. Mavrulov A. Ma'naviy barkamol inson tarbiyasi. – T.: "O'zbekiston", 2008. – 11–12-betlar.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Mas’ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali 26.09.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.